

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm III. Si Episcopus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

canonica monitione, per censuram ecclesiasticam, remota appellatione, compellat. Per hoc autem non intendit vel Regi, vel filio eius legitimo (si quem habuerit) regnum adimere, sed potius per sollicitudinem & curam dicti Comitis Boloniensis, Regem ac regnum eius, & subditos à destructione defendere, atque conseruare.

S V M M A R I V M.

1. *Si Rex vel Princeps Christianus negligens sit in administratione sui regni, aut iura regni dissipet, debet ei Coadiutor vel Curator assignari à Superiore, si quem habet, vel hoc deficiente, aut negligente, à Papa.*
2. *Et quidem in hoc casu potest dare curatorem cum plena libera administrandi potestate, qui tamen hoc ipso succedendi ius non habet, licet non raro illud Papa concedat.*
3. *Non potest Curator vel Administrator facere donationes absolutas, potest tamen ob causam, videl. ob merita, pietatem, &c. & modicas.*

NO T A N D V M I. Si Rex, aliúsue Princeps Christianus administrationem regni negligat, aut iura regni dissipet, & perdat, debet illi Coadiutor, seu Curator assignari à Superiore, si quem habeat: Alioquin, nisi Regni proceres remedium sufficiens adhibere possint, ad Sum. Pontificem pertinet providere, & Coadiutorem dare: vt videl. causæ ecclesiarum, & personarum ecclesiasticarum, pauperum item, atque orphanorum, aliorumque miserabilium (quorum cura specialiter ad Ecclesiam spectat, vt colligitur ex c. 1. & 2. d. 87. c. ex parte, 15. de foro compet.) integræ, atque defensæ maneat; & vt Christiani subditi omnes in ordine ad Christi fidem tenendam, & ex eius præscripto viuendum, non impediuntur. Nam sicuti temporalia spiritualibus ratione finis subiecta sunt; etiam temporalis potestas spirituali subiecta, seu potius subordinata esse debet; ita, vt, si à fine æternæ felicitatis,

ac Dei præceptis deuiet, à spirituali seu ecclesiastica potestate iudicari, ac dirigi possit, iuxta extrauag. Vnam sanctam: quæ est Bonif. VIII. inter communes, de maior. & obed. Atque annotauit Ioan. Monachus hic n. 5.

NO T A N D V M II. In tali casu si Rex regnum, & multo magis si Episcopus Episcopatum malè administret, Papa ei Coadiutorem, ac Curatorem dare potest, cum plena & libera administrandi potestate, c. ex parte, 5. de Clerico ægrot. Non tamen hoc ipso, quod Coadiutor datus sit, succedendi ius habet, vt bene hic Gl. magna aduertit. Sed ea est specialis gratia, si Papa alicui Episcopo, vel alteri Prælato Coadiutorem det, cum succedendi facultate: quam tamen Papa non raro dat. Addit Glos. super ver. liberam, ad eò plenam administrationem habere eum, qui Curator, seu Administrator regni datus est, vt etiam donationes facere possit. Quod intelligi debet in primis de remuneratorijs; deinde etiam de alijs moderatis, & regno non præiudicialibus eò quod Regibus speciale proprium sit donare. Alioquin verò Administrator, etiam cum libera datus, absolutas donationes facere prohibetur: nisi id quoque expressè, aut saltem præsumptiue, concessum sit, vt docent DD. in l. contra, 28. §. Si filius. ff. de pactis, & l. Filiusfamilias, 7. ff. de donat. Potest tamen facere donationes ob causam, videlicet ob merita, ob pietatem &c. Quia talem donationem facere non est perdere, quod solum Administratori denegatum censei debet, cit. l. Filiusfam. Denique facere potest donationes modicas, secundum loci consuetudinem, videl. Prælatus Monasterij, vel similibus Administrator cum libera datus, iuxta c. 3. de donat.

CAPITVLVM III,

Si Episcopus.

P A R A P H R A S I S.

Si Episcopus ab infidelibus, vel Schismaticis captus fuerit, non Archiepiscopus, sed

sed Capitulum, perinde ac si Sedes per mortem vacet, in spiritualibus, ac temporalibus administrare debet; donec libertati restituatur, vel per Sedem Apostolicam (quæ in tali casu prospicere, & ideo quàm primum commodè fieri potest, à Capitulo consuli debet) aliud ordinatum fuerit.

SUMMARIUM.

Episcopo à paganis vel Schismaticis capto, Episcopatum administrat non metropolitanus, sed Capitulum.

Rationem huius responsionis assignant hic Gl. Ioannes Monachus, Ancharanus, & alij communiter. Quia per captiuitatem Episcopus Seruus effectus est, argum. l. 5. ff. de captiuis, consequenter iura Episcopalia amisit; quæ tamen postliminio recuperat, si libertati restituatur. Sed hæc doctrina non placet, & repugnare videtur l. vlt. §. His ita, C. de Episc. & Clericis: Neque enim Christianos, nedum Episcopos, cum ab infidelibus aut hæreticis in odium Catholicæ fidei capiuntur, eorum seruos effecti, & iura seu ciuilia, seu Ecclesiastica amittere censendum est: Quin potius dicendum, Episcopum captum ab infidelibus ex captiuitate per Epistolas subditis suis præcipere, & quatenus potest, Ecclesiam suam administrare posse.

Quare arbitror, cum Syl. ver. Archiepiscopus, n. 3. generaliore responsionis Bonifacianæ rationem assignandam esse: Si Episcopus perpetuo, seu durabili & absolute dicto impedimento detentus sit, seu ob captiuitatem ab hostibus, seu ob amentie morbum, ad Capitulum interim pertinere ius administrationis; donec à sede Apostolica aliud ordinetur: quia perinde tunc censeretur debet; ac si Sedes vacaret, si Episcopus absolute & omnino impeditus sit. Quia simili ratione ait Stephanus Quaranta in summa Bullarj, ver. Archiepiscopus, n. 22. Si Episcopus in partes remotas abiit, nullo Vicario constituto, quod Capitulum interim administrat.

NOTANDUM Vn. Capitulo plus ita-

ris, saltem in habitu, erga Ecclesiam competit, quàm Archiepiscopo. Tametsi enim Archiepiscopus iurisdictionem in Episcopum exercere possit, non tamen in ecclesiam eius, nisi in casibus specialiter ei commissis, vt c. præced. dictum fuit. At verò Capitulum iurisdictionem exercet in defectum Episcopi: Quod tamen non eo sensu intelligendum est, quasi propter culpam aut negligentiam Episcopi iurisdictionis potestas ad Capitulum deuoluatur: id enim falsum est; exceptis casibus iure expressis circa beneficiorum collationes: alioquin verò Capitulum Superioris, videl. Metropolitanæ, aut Papæ iurisdictionem implorare debet, per quam Episcopus ad officium compellatur. Sed intelligi debet, si Episcopus nullus adsit, vel ad administrationem omnino inutilis sit, quod interim Capitulum, perinde ac si Sedes vacat, administrare debeat, donec Pontifex aliter prouideat. Aduerte autem quod dixi, *Si omnino impeditus aut inutilis sit*. Sin verò ob senium, vel infirmitatem non omnino, sed ex parte inutilis, tum expectari debet, donec Papa certior factus Coadiutorem ipsi attribuat, vt Archidiaconus & Anchoranus notarunt. in q. vlt. hoc lib.

CAPITVLVM Vlt. Ecclesiæ.

PARAPHRASIS.

Vacante Ecclesia Cathedrali, alius præter Roman. Pontificem non potest illi Visitatorem, seu Administratorem deputare: nisi Capitulum negligenter aut peperam administrat, tunc Archiepiscopus, ob negligentiam aut malitiam Capituli, (eo vocato, atque causæ cognitione præmissa) Administratorem constituere poterit.

SUMMARIUM.

1. Ratio, cur vacante ecclesia Cathedrali solus Papa Visitatorem, seu Administratorem deputare potest, Archiepiscopus id non potest, nisi ob negligentiam